

Nämndinitiativ förtydligande angående hedersförtryck (S)

Förslag till barn- och ungdomsnämndens beslut

1. En uppdatering av frågorna i kartläggningmaterialet utredningen av oroande skolfrånvaro ska genomföras. Uppdateringen återkopplas till nämnd september 2022.
2. Förvaltningsdirektören ges i uppdrag att årligen informera nämnden angående arbetet kring hedersrelaterat våld och förtryck.
3. Förvaltningsdirektören får i uppdrag att utreda rutin kring föreläggande vid skolfrånvaro. Utredningen presenteras i oktober 2022.

Ärende

Socialdemokraterna har på nämnd i februari 2022 initierat ett nämndinitiativ där de föreslår att Utbildningsförvaltningen ges i uppdrag att återkomma med förslag på nödvändiga förtydliganden eller skärpningar för att motverka skolfrånvaro och att barn utsätts för hedersförtryck, exempelvis genom förhöjt vitesbelopp, mer skyndsamma vitesbeslut och en tydligare information till vårdnadshavare om kommunens möjlighet att förelägga vite.

Förvaltningen föreslår att kartläggningmaterialet kring utredning av oroande skolfrånvaro uppdateras till att även innehålla frågor som berör hedersproblematik. Arbetet kring detta återkopplas till nämnden i september.

Förvaltningsdirektören föreslås att få i uppdrag att informera nämnden årligen kring arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck samt utreda och se över rutiner kring föreläggande vid skolfrånvaro.

Beslutsunderlag:

Tjänsteskrivelse – Nämndinitiativ förtydligande angående hedersförtryck (S) (april-22)

Bakgrund

Arbetet med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck behöver ske systematiskt. För att skolpersonal ska både kunna upptäcka utsatthet hos eleverna och behandla frågorna i undervisningen behöver de ha kunskaper inom området.

Elevhälsans roll

Elevhälsan har en viktig roll i arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. Elevhälsoteam har oftast bättre möjligheter än läraren att hjälpa eleven vidare till socialtjänsten. Elevhälsans personal behöver bland annat därför ha kunskaper om och bidra till skolans arbete med att bemöta elever som till exempel lever med en hedersrelaterad problematik.

Systematiskt arbete

I Linköpings kommun finns ett systematiskt arbete ute på skolorna hur personalen i verksamheten ska arbeta kring frågor angående hedersproblematik. Rutiner och handlingsplaner finns. Vid oroande frånvaro gör elevhälsoteamet en utredning.

I skolans dagliga arbete med värdegrund arbetas med människors lika värde, jämställdhet, normer, genus och rättigheter. Kuratorer och skolsköterskor jobbar med olika teman kring värdegrund med eleverna. Ett exempel är Stopp min kropp. Detta arbete är systematiskt och återkommande och ska nå alla elever.

Kompetensutveckling

Elevhälsans personal får kompetensutveckling kring hedersproblematik och de i sin tur sprider kunskap vidare till personal i verksamheten. Under läsåret 22/23 kommer all personal inom elevhälsan att få kompetensutveckling i arbetet med hedersrelaterat våld och förtryck. Ett par skolor i Linköpings kommun deltar på eget initiativ i Skolverkets utbildning kopplat till hedersrelaterat våld och förtryck. Kuratorerna kommer i juni 2022 få kompetensutveckling kring frågor relaterade till hedersproblematik. Denna utbildning är återkommande för att uppmärksamma ämnet och hålla kunskaperna aktuella. Skolsköterskorna i kommunen får kompetensutveckling kring våld där även information kring könsstämpning ingår. I elevhälsosamtalen som genomförs regelbundet av skolsköterskan med alla elever i grundskolan ingår frågor som möjliggör upptäckt kring hedersproblematik. Om skolsköterskan misstänker våld finns rutin för hur hen går vidare i arbetet kring eleven.

Skolverkets rekommendationer

I Linköpings kommuns utarbetade rutin mot hedersrelaterat våld och förtryck följs Skolverkets rekommendationer. För hantering av hedersrelaterade frågor rekommenderar Skolverket att skolan arbetar i fyra nivåer, där skolpersonalen ofta behöver arbeta parallellt:

1. Att nå alla elever genom utbildningen
2. Att nå alla föräldrar

3. Att upptäcka utsatthet hos elever
4. Agera vid misstanke eller kännedom

De första nivåerna handlar om det främjande och förebyggande arbetet som är centrala för skolan. Här kan skolan göra åtskilligt för att stärka elevernas psykiska hälsa, informera om deras rättigheter och också tidigt skapa förtroendefulla kontakter med vårdnadshavare. Den sista nivån att agera vid misstanke eller kännedom, handlar om att skolan ska uppmärksamma barn som far illa och anmäla detta till socialtjänsten. Skolan har härigenom ett viktigt ansvar i arbetet med att motverka hedersrelaterat våld och förtryck

Skolverket har utvecklat stödmaterial som riktar sig till rektor, som har ett särskilt ansvar, men även till lärare och personal inom elevhälsan. Syftet med materialet är att ge stöd till personal i grund- och gymnasieskolan samt motsvarande skolformer i hur skolan kan motverka hedersrelaterat våld och förtryck.

Utvecklingsområde

Vid oroande skolfrånvaro startar elevhälsoteamet en utredning. I kartläggningmaterialet tillhörande utredningen av oroande skolfrånvaro finns en möjlighet att formulera frågor kring heder som inte finns idag i materialet.

Fullgörande av skolplikt

Linköpings kommun och Barn- och ungdomsnämnden har i egenskap av hemkommun och huvudman ett ansvar att löpande kontrollera att eleverna i kommunen närvarar i skolan, både de kommunala och de fristående. Om en elev har varit frånvarande i betydande utsträckning från obligatoriska inslag är elevens hemkommun skyldig att agera. En av de juridiska sanktioner som kan bli aktuell, när alla andra möjligheter att få vårdnadshavarna och eleven att frivilligt medverka till att eleven fullgör sin skolplikt är uttömda, är att initiera ett ärende om föreläggande riktat mot vårdnadshavarna. Föreläggandet kan förenas med vite.

Vitesförelägganden regleras i 7 kap. 23 § skollagen. Om en skolpliktig elev inte fullgör sin skolgång och detta beror på att elevens vårdnadshavare inte har gjort vad denne är skyldig att göra för att så ska ske, får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter. Den kommunala nämnden är behörig att fatta beslut om vitesförelägganden avseende elever som kommunen enligt skollagen är hemkommun för, dvs. även elever på fristående skolor. Det är kommunen som fattar beslut om att utfärda ett vitesföreläggande, men det är en domstol som bestämmer om vitet ska utgå och med vilket belopp. Ett vite betalas alltid till staten. Kommunen har således ingen som helst beslutanderätt vad gäller själva den indrivningsbara skyldigheten för vårdnadshavarna att betala, och kommunen får heller aldrig ta del av dessa pengar.

Handläggning och beslut om vitesförelägganden måste uppfylla ett stort antal formella krav, som stadgas om i lagen om viten, viteslagen. Om det föreligger en brist i formellt hänseende kommer ett vite inte att kunna dömas ut.

Idag finns ingen fastställd rutin kring vitesbeslut. Förvaltningsdirektören föreslås att få i uppdrag att utreda rutiner kring föreläggande vid skolfrånvaro.

Utbildningsförvaltningen

Anders Jolby

Beslutet skickas till:
Elias Aguirre (S)